

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КАМ'ЯНЕЦЬ-ПОДІЛЬСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ІВАНА ОГІЄНКА
ФАКУЛЬТЕТ СПЕЦІАЛЬНОЇ ОСВІТИ,
ПСИХОЛОГІЇ ТА СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ
КАФЕДРА ЗАГАЛЬНОЇ ТА ПРАКТИЧНОЇ ПСИХОЛОГІЇ**

**Кваліфікаційна робота
(бакалавра)**

**з теми: «ОСОБЛИВОСТІ МІЖОСОБИСТІСНИХ КОНФЛІКТІВ У
СТУДЕНТСЬКОМУ СЕРЕДОВИЩІ»**

Виконала: студентка 4 курсу
Ps2–B21z групи
спеціальності 053 Психологія
(заочна форма навчання)
Чала Анастасія Вадимівна

Науковий керівник:
Логвіна Оксана Анатолівна,
кандидат психологічних наук,
доцент кафедри загальної
та практичної психології

Рецензент:
Дідик Наталія Михайлівна,
кандидат психологічних наук,
доцент, доцент кафедри
психології освіти

Кам'янець-Подільський – 2025 р.

ЗМІСТ

	Стор.
ВСТУП.....	3
 РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНИЙ АНАЛІЗ ПРОБЛЕМИ МІЖОСОБИСТІСНИХ КОНФЛІКТІВ У СТУДЕНТСЬКОМУ СЕРЕДОВИЩІ.....	 7
1.1. Теоретичний аналіз міжособистісних конфліктів.....	7
1.2. Особливості міжособистісних конфліктів у студентському середовищі.....	12
Висновки до першого розділу.....	24
 РОЗДІЛ 2. ЕМПІРИЧНЕ ДОСЛІДЖЕННЯ ПСИХОЛОГІЧНИХ ОСОБЛИВОСТЕЙ ПОВЕДІНКИ СТУДЕНТІВ У МІЖОСОБИСТІСНИХ КОНФЛІКТАХ.....	 26
2.1. Методика та організація емпіричного дослідження особливостей поведінки студентів у конфліктних ситуаціях.....	26
2.2. Аналіз результатів емпіричного дослідження.....	31
Висновки до другого розділу.....	36
 РОЗДІЛ 3. ПРОФІЛАКТИКА МІЖОСОБИСТІСНИХ КОНФЛІКТІВ У СТУДЕНТСЬКОМУ СЕРЕДОВИЩІ.....	 38
3.1. Етапи та способи вирішення міжособистісних конфліктів...	38
3.2. Управління міжособистісними конфліктами та їх профілактика.....	43
Висновки до третього розділу.....	56
 ВИСНОВКИ.....	 58
 СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	 60
 ДОДАТКИ.....	 68

ВСТУП

Актуальність теми дослідження. Студентська молодь є об'єктом широких психологічних досліджень як за кордоном, так і в нашій країні. Головна причина інтересу дослідників до студентства пов'язана із зростанням соціально-зумовлених вимог до якості підготовки фахівців. Студент зово постає як одна із найважливіших постатей майбутнього суспільства, його прогресивного розвитку та демократичних перетворень. Сучасні дослідження, що проводяться психологами в Україні, зумовлюються необхідністю вивчення особливостей у поведінці людей, які мають місце в перехідний період розвитку суспільства. У складних умовах нашого сьогодення студенти часто не впевнені у своєму майбутньому, нерідко переживають негативні емоційні стани та внутрішньо-особистісні конфлікти. Інтерес до вивчення різних видів конфліктів обумовлений не тільки потребою теоретичної розробки поставленої проблеми, але і вимогами практики, яка потребує адекватних методик для виявлення цих конфліктів, психотерапевтичних і психокорекційних програм, спрямованих на їх психологічне вирішення (Томчук, Яцюк & Педорченко, 2024).

Психологічний аспект досліджуваної проблеми достатньо висвітлений у ряді робіт як зарубіжної (З. Фрейд, К. Юнг, К. Хорні та ін.), так і радянської та вітчизняної психології (О.М. Леонтьєв, В.М. Мясіщев, Б.В. Зейгарник, В.С. Мерлін, Л.І. Божович, К.О. Абульханова-Славська, Б.С. Братусь, В.В. Столін, Ф.Ю. Василюк, Т.М. Титаренко, О.О.Донченко, Г.В. Ложкін, О.Ф. Бондаренко, М.І. Пірен, С.Р. Карташов та ін.) (Ситнік, 2024).

Аналіз стану теоретичної та експериментальної розробки досліджуваної проблеми дозволив відокремити певні напрямки, за якими здійснюються дослідження. Що стосується зарубіжної психології, то вивчення конфліктів здійснюється у руслі двох основних напрямків: гомеостатичного та когнітивного. У радянській період психології конфлікти вивчалися, як правило, з позицій діяльнісного підходу (О.М. Леонтьєв,

В.В. Столін, В.С. Мерлін та ін.). У сучасних вітчизняних дослідженнях різні види конфліктів вивчаються у зв'язку з проблемами вікового становлення особистості; розглядаються фактори, які впливають на їх виникнення та перебіг (Т.М. Титаренко, О.О. Донченко, О.В. Киричук, Л.Е. Орбан та ін.). Окремо відзначимо праці, що стосуються проблеми психологічного консультування і психотерапії внутрішньоособистісних конфліктів (О.Ф. Бондаренко, Л.Ф. Бурлачук, П.П. Горностай, Г.І. Онищенко, Н.Ф. Калина та ін.) (Майор, 2024).

Внутрішньоособистісні конфлікти вивчаються і в зв'язку з проблемами професіоналізації особистості (Н.В. Чепелева, Г.В. Ложкін, Е.Е. Симанюк та ін.) (Єрмакова, Байрамова & Доскач, 2024). Таким чином, враховуючи значущість проблеми та недостатність наукових розробок, присвячених вивченню поведінки студентів у міжособистісних конфліктах, було визначено тему даної роботи «Особливості міжособистісних конфліктів у студентському середовищі».

Об'єкт дослідження: міжособистісні конфлікти.

Предмет дослідження: міжособистісні конфлікти у студентському середовищі.

Мета дослідження. Теоретично обґрунтувати та емпірично дослідити психологічні особливості міжособистісних конфліктів у студентському середовищі та профілактичні дії щодо їх попередження.

Для досягнення поставленої мети було поставлено такі **завдання**:

1. Здійснити теоретико-методологічний аналіз проблеми психологічних особливостей міжособистісних конфліктів серед студентів.
2. Експериментально дослідити психологічні особливості міжособистісних конфліктів у студентському середовищі.
3. Систематизувати та узагальнити ефективні способи щодо запобігання виникнення міжособистісних конфліктів серед студентів.

Методи дослідження. Для вирішення поставлених завдань використано наступний комплекс теоретичних та експериментальних

методів: *теоретичні*: аналіз, синтез, узагальнення, класифікація та систематизація сучасних наукових досліджень та *емпіричні методи*. А саме, з метою дослідження поведінки студентів у конфлікті, оцінки психологічної атмосфери в колективі, визначення психологічного клімату в групі та діагностики міжособистісних відносин, були використані такі методики:

- тест-опитувальник опису поведінки К. Томаса для діагностики конфліктності;
- методика оцінки психологічної атмосфери в колективі (за А.Ф. Фідлером);
- карта-схема оцінки психологічного клімату групи А.Н. Лутошкіна;
- методика діагностики міжособистісних відносин Т. Лірі.

Експериментальна база дослідження: у дослідженні приймали участь студенти Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка, віком 17–19 років. Загальна кількість студентів складає 38 чоловік.

Теоретичне та практичне значення дослідження: уточнено вплив психологічних особливостей на виникнення та розгортання міжособистісних конфліктів; отримані в результаті виконання кваліфікаційної роботи дані дозволять налагодити систему профілактичної роботи зі студентами щодо попередження конфліктів між ними.

Апробація результатів дослідження. Основні теоретичні положення та практичні результати роботи обговорено на VII Міжнародній науково-практичній конференції «Комплексний підхід до модернізації науки: методи, моделі та мультидисциплінарність» (24 грудня 2024 рік, м. Житомир); X Міжнародній науково-практичній конференції «Актуальні проблеми сучасної психології: перспективні та пріоритетні напрями наукових досліджень молодих науковців» (19 листопада 2024 р., м. Кам'янець-Подільський).

Публікації. Яблонська А.В. Дослідження психологічних особливостей поведінки студентів у міжособистісних конфліктах. *Комплексний підхід до модернізації науки: методи, моделі та мультидисциплінарність*: матеріали

VII Міжнародної наукової конференції, 24 грудня 2024 рік, м. Житомир, 2024. С. 121–124.

Структура і обсяг роботи. Кваліфікаційна робота складається із вступу, трьох розділів, висновків до кожного розділу, загальних висновків, списку використаних джерел з 71 найменування, додатків. Основний зміст роботи викладено на 67 сторінках друкованого тексту. Повний обсяг роботи становить 78 сторінок.

ВИСНОВКИ

Отримані результати теоретико-емпіричного дослідження дозволяють зробити такі висновки:

1. У багатьох теоретичних підходах психологічні конфлікти, їхній характер та зміст стають основою пояснювальних моделей особистості. Суперечності, конфлікти, кризи, які переживає людина, є джерелом розвитку особистості. Вони визначають конструктивний або деструктивний життєвий сценарій особистості. Сферою виникнення міжособистісних конфліктів стає процес спілкування з ровесниками, для якого в цей період характерними є тенденції до розширення та індивідуалізації (вибірковості). В середовищі студентів постійно йде процес самоствердження в групі. В цей час на мотивацію їх поведінки великий вплив роблять темперамент, риси характеру і рівень вихованості. Дослідники вказують, що студентів характеризує загострене почуття власної гідності, максималізм, категоричність і однозначність етичних критеріїв, оцінки фактів, подій, власної поведінки. Властиві цьому періоду раціоналізм і небажання приймати всі на віру створюють недовіру до старших, у тому числі і до викладачів з во. До старших курсів міжособистісні взаємодії студентів набувають більш усвідомленого характеру, відбувається формування мікрогруп за принципом міжособистісної сумісності, в яких міжособистісні конфлікти стають рідкісним явищем.

2. За результатами емпіричного дослідження можемо констатувати, що найбільш поширеним типом поведінки у групі виявився «компроміс», він обраний як стиль поведінки у конфлікті 28% студентів та «співпраця», яку обирають для себе 24% студентів. Трохи менше студентів обирають для себе стиль поведінки «пристосування», 20% чоловік. Найменше студенти обирають стиль поведінки такий, як «уникнення», його обрали 16% студентів та «суперництво», обране 12% студентів. В колективі достатньо високий рівень сприятливості психологічної атмосфери. Середній показник складає

31 бал. Це означає, що студенти досить тепло відносяться один до одного, що може свідчити про відсутність установок на розв'язання конфліктів.

Мікроклімат у групі студентів є помірним. Плюсовий показник говорить про сприятливість психологічного клімату, загалом же даний рівень є задовільним. Найбільш вираженим показником, який переважає у міжособистісній взаємодії – це домінантність. Наступними по рівню вираженості йдуть показники впевненості у собі, чуйності, добросердя, поступливості та вимогливості. Найменш вираженими показниками у даній групі є скептицизм. Отже, можна стверджувати, що загалом психологічна атмосфера у колективі студентів є помірною, вона не передбачає наявності відкритих конфліктів, а також чинників для їх виникнення.

3. Попередження міжособистісних конфліктів є одним з найважливіших завдань колективу, попередити конфлікт набагато легше, ніж конструктивно вирішити його. Профілактика міжособистісних конфліктів серед студентів повинна вестися одночасно по всіх напрямках: створення об'єктивних умов, що перешкоджають виникненню і деструктивному розвитку передконфліктних ситуацій; оптимізація організаційно-управлінських умов роботи студентів; блокування особистісних причин виникнення конфліктів; усунення соціально-психологічних причин виникнення міжособистісних конфліктів. Запобігання конфлікту сприяє все, що забезпечує збереження нормальних міжособистісних стосунків, зміцнює взаємну повагу й довіру.

Проведене дослідження не вичерпує всіх аспектів проблеми міжособистісних конфліктів у студентському середовищі. Перспективи подальших досліджень ми вбачаємо в більш глибокому вивченні специфіки методик і технік розв'язання конфліктів у навчально-виховному процесі закладів вищої освіти.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Андрущенко І. Г. Психологічні особливості впливу копінг-стратегій на саморозвиток особистості юнацького віку. *Наукові записки національного університету Острозька академія*. Серія: психологія. 2018. Вип. 6. С. 4–8.
2. Атаханов Б. Специфічні комплекси, що детермінують кризові стани молоді юнацького віку. *Наукові інновації та передові технології*. 2024. № 1(29). URL: [https://doi.org/10.52058/2786-5274-2024-1\(29\)-845-853](https://doi.org/10.52058/2786-5274-2024-1(29)-845-853).
3. Бабатіна С. І., Зубач В. С. Феноменологічний аналіз екзистенційних страхів осіб юнацького віку у розрізі аналізування аксіологічної сфери. *Психологія третього тисячоліття: теорія, практика, експеримент*. 2021. С. 95–125.
4. Бакка Ю. Вивчення ціннісно-сміслових корелятивів самостійності особистості юнацького віку. *Науковий часопис НПУ імені М.П. Драгоманова*. Серія 12. Психологічні науки. 2022. С. 5–14.
5. Бантишева О. О. Взаємозв'язок схильності до віктимної поведінки та розвитком емоційного інтелекту осіб юнацького віку. Програма з розвитку емоційного інтелекту у таких осіб. *Психологія третього тисячоліття: теорія, практика, експеримент*. 2021. С. 126–163.
6. Березовська Л., Ямчук Т. Психологія міжособистісних взаємин подружньої пари. *Вісник Національного університету оборони України*. 2020. Т. 56, № 3. С. 5–13.
7. Бикова С., Томченко М., Волошин С. Психологія успішності навчання онлайн: стратегії, мотивації та залучення студентів. *Наукові перспективи (Naukovì perspektivi)*. 2023. № 11(41). URL: [https://doi.org/10.52058/2708-7530-2023-11\(41\)-1129-1139](https://doi.org/10.52058/2708-7530-2023-11(41)-1129-1139).
8. Білецька О. Теоретичні аспекти вивчення міжособистісних стосунків у юнацькому віці. *Психологія: реальність і перспективи*. 2022. № 18. С. 41–47.
9. Білоконенко Л. До питання про прийоми нейтралізації

міжособистісних конфліктів. *Humanities science current issues*. 2020. Т. 1, № 34. С. 114–119.

10. Білоконенко Л. А. Сприйняття міжособистісного мовного конфлікту у студентському комунікативному середовищі. *Наукові записки національного університету Острозька академія*. 2014. URL: <https://doi.org/10.31812/0564/1828>.

11. Бобро О., Долинська Т. Методика визначення рівня розумової працездатності у осіб юнацького віку. *Актуальні питання у сучасній науці*. 2023. № 10(16). URL: [https://doi.org/10.52058/2786-6300-2023-10\(16\)-494-505](https://doi.org/10.52058/2786-6300-2023-10(16)-494-505).

12. Бобро О., Фурман А. До проблеми визначення стресостійкості у осіб юнацького віку. *Молодий вчений*. 2021. № 3 (91). С. 189–192.

13. Булгакова О., Савченкова М. Теоретико-методологічні основи вивчення особливостей вирішення міжособистісних конфліктів. *Наукові перспективи (Naukovi perspektivi)*. 2023. № 8(38). URL: [https://doi.org/10.52058/2708-7530-2023-8\(38\)-618-630](https://doi.org/10.52058/2708-7530-2023-8(38)-618-630).

14. Вінс В. А., Кашпур Ю. М., Кузьменко Т. М. Гармонізація міжособистісних взаємин подружніх пар засобами психологічного консультування. *Науковий вісник ужгородського національного університету*. Серія: психологія. 2022. № 1. С. 42–46.

15. Волошин С., Чопик Л. Психологія віртуального спілкування: особливості формування міжособистісних стосунків у віртуальному просторі. *Наукові перспективи (Naukovi perspektivi)*. 2023. № 11(41). URL: [https://doi.org/10.52058/2708-7530-2023-11\(41\)-1178-1187](https://doi.org/10.52058/2708-7530-2023-11(41)-1178-1187).

16. Волошина Н. В. Дослідження комунікативної компетентності осіб юнацького віку. *Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка*. Соціологія. Психологія. Педагогіка. 2002. Вип. 14. С. 38–40.

17. Волошок О., Прус С. Поведінкові прояви копінг-стратегій у осіб юнацького віку. *Молодий вчений*. 2021. № 1 (89). С. 146–151.

18. Глуговська Л. Г. Особливості фрустраційних реакцій юнаків у залежності від стилю міжособистісних відносин. *Актуальні проблеми*

психології в закладах освіти. 2018. Т. 9. С. 230–234.

19. Гриник І. Особливості самопрезентації особистості у студентському середовищі. *Problems of the humanitarian sciences. Psychology series*. 2022. № 49. С. 51–60.

20. Гуцуляк О. П. Прояв індивідуально-психологічних особливостей в самооцінці осіб юнацького віку. *Current trends and factors of the development of pedagogical and psychological sciences in ukraine and eu countries*. 2020. URL: <https://doi.org/10.30525/978-9934-588-80-8-1.6>.

21. Добридень О., Щепова Д., Колдунов Я. Основні фактори активізації здоров'язберезувального самовизначення особистості у студентському середовищі. *Перспективи та інновації науки*. 2024. № 5(39). URL: [https://doi.org/10.52058/2786-4952-2024-5\(39\)-189-198](https://doi.org/10.52058/2786-4952-2024-5(39)-189-198).

22. Єрмакова С., Байрамова О., Доскач С. Психологія міжособистісних відносин: роль емпатії та спілкування. *Перспективи та інновації науки*. 2024. № 1(35). URL: [https://doi.org/10.52058/2786-4952-2024-1\(35\)-511-521](https://doi.org/10.52058/2786-4952-2024-1(35)-511-521).

23. Журавльова Л., Заруднева В. Агресія особистості юнацького віку в умовах війни. *Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова. Серія 12. Психологічні науки*. 2024. С. 81–91.

24. Карповець М. В. Когнітивний аспект перформативної діяльності студентів вищої школи. *Психологія свідомості: теорія і практика наукових досліджень*. 2024. С. 117–120.

25. Каськов І., Семірядченко Я. Вплив карантинних умов на переживання у осіб юнацького віку. *Вісник Національного університету оборони України*. 2021. С. 50–55.

26. Кічук А. В. Деякі аспекти проблеми резильєнтності особистості зрілого юнацького віку. *Journal of psychology research*. 2024. Т. 29, № 12. С. 26–32.

27. Кленіна К. Психологічні змістові особливості взаємозв'язку перфекціонізму та почуття самотності осіб юнацького віку. *Теоретичні і прикладні проблеми психології*. 2019. № 3(50)Т2. С. 82–92.

28. Коломієц М.А. Психологічні особливості самоактуалізації осіб юнацького віку з різним рівнем стресостійкості. *Psychological journal*. 2017. Т. 7, № 3. С. 70–81.

29. Коломієць Т. В., Весельська В. А. Діалог як інструмент врегулювання конфліктів у соціокультурній комунікації в освітньому середовищі. *Міжкультурна комунікація в контексті глобалізаційного діалогу: стратегії розвитку*. Ч. 2. 2022. URL: <https://doi.org/10.36059/978-966-397-280-0-17>.

30. Коляда Н., Гуйван К. Особливості его-станів у осіб юнацького віку з різним рівнем співзалежності. *Наукові перспективи (Naukovi perspektivi)*. 2022. № 1 (19). URL: [https://doi.org/10.52058/2708-7530-2022-1\(19\)-425-432](https://doi.org/10.52058/2708-7530-2022-1(19)-425-432).

31. Корупятник І. В. Особливості типів копінг-поведінки старшокласників у залежності від стилю міжособистісних відносин. *Актуальні проблеми психології в закладах освіти*. 2022. Т. 1. С. 179–184.

32. Кофан І. М., Нудель В. О. Особливості прояву лідерських якостей у міжособистісних стосунках в юнацькому віці. *Bulletin of alfred nobel university. Series pedagogy and psychology*. 2016. № 12. С. 76–82.

33. Круглик О. П. Роль почуттів у розвитку міжособистісних стосунків. *Науковий часопис НПУ імені М.П. Драгоманова. Серія 19. Корекційна педагогіка та спеціальна психологія*. 2023. № 45. С. 36–42.

34. Кулешова О. В., Міхеєва Л. В. Інтернет-залежність осіб юнацького віку: аналіз, шляхи подолання. *Дніпровський науковий часопис публічного управління психології права*. 2022. № 4. С. 95–100.

35. Куртакова А., Передільчук А. Особливості міжособистісних відносин у педагогічному колективі. *Перспективи та інновації науки*. 2021. № 2 (2). URL: [https://doi.org/10.52058/2786-4952-2021-2\(2\)-226-234](https://doi.org/10.52058/2786-4952-2021-2(2)-226-234).

36. Левковська Л. Психологічні чинники виникнення тривожності у осіб юнацького віку. *Молодий вчений*. 2022. № 1 (101). С. 57–60.

37. Лелюк А. С. Особливості самоактуалізації особистості юнацького віку в умовах цифровізації. *Особистість та суспільство в цифрову еру*:

психологічний вимір: матер. IV міжнар. наук.-практ. конф. 2024. С. 100–104.

38. Лісовець О. В. Проблема виховання сімейних цінностей у студентському середовищі. *Наукові записки*. Серія: педагогічні науки. 2020. Вип. 188. С. 24–28.

39. Літвінова О. В., Герасимова А. Б. Гендерні особливості міжособистісних відносин кар'єрно-успішних жінок. *Current trends and factors of the development of pedagogical and psychological sciences in ukraine and eu countries*. 2020. URL: <https://doi.org/10.30525/978-9934-588-80-8-1.15>.

40. Мазуренко С. А. Особливості подолання та профілактики ситуативної тривожності в осіб юнацького віку. *Психологічні науки: теорія і практика сучасної науки*. 2024. С. 18–21.

41. Майор О. Особливості міжособових відносин осіб юнацького віку, схильних до ризику. *Науковий потенціал та перспективи розвитку психологічних наук*. 2024. С. 136–139.

42. Марчук С. Емпіричне дослідження особливостей перфекціонізму осіб юнацького віку. *Psychology travelogs*. 2023. № 3. С. 154–166.

43. Меднікова Г., Даниленко Н. Особливості суб'єктності дівчат юнацького віку з різним ставленням до зовнішності. *Вісник ХНПУ імені Г.С. Сковороди*. Психологія. 2019. № 61. С. 95–118.

44. Милославська О., Полтавська К. Особливості прийняття рішень в залежності від типу інтуїції у студентському віці. *Перспективи та інновації науки*. 2024. № 6(40). URL: [https://doi.org/10.52058/2786-4952-2024-6\(40\)-836-847](https://doi.org/10.52058/2786-4952-2024-6(40)-836-847).

45. Мітіна С. В. Особливості розвитку самосвідомості студентів-психологів. *Психологія свідомості: теорія і практика наукових досліджень*. 2022. URL: <https://doi.org/10.36059/978-966-397-286-2-36>.

46. Молчанова О. М. Вплив емоційних переживань на розвиток совісті особистості юнацького віку. *Практична психологія та соціальна робота*. 2011. № 7 (148). С. 55–58.

47. Московчук О. Соціальна компетентність як умова попередження та

розв'язання міжособистісних конфліктів майбутніх фахівців. *Scientific issues of vinnytsia mykhailo kotsiubynskyi state pedagogical university*. Section: pedagogics and psychology. 2021. С. 84–89.

48. Наконечна О. В. Конфліктність як чинник міжособистісних стосунків. *Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка*. Соціологія. Психологія. Педагогіка. 2003. Вип. 15/16. С. 44–47.

49. Новик Л. Вплив психологічних чинників на процес соціалізації особистості юнацького віку. *Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка*. Психологія. Педагогіка. Соціальна робота. 2013. Вип. 6. С. 42–44.

50. Оверчук В. А., Худа М. Б. Особливості самоставлення осіб юнацького віку з різним рівнем успішності. *Вісник Донецького національного університету імені Василя Стуса*. Серія Психологічні науки. 2022. № 1(1). С. 31–37.

51. Овсянникова К. В. Особливості міжособистісних взаємин у підлітковому віці. *Актуальні проблеми психології в закладах освіти*. 2022. Т. 4. С. 203–206.

52. Огородня А. І. Труднощі адаптації у студентському середовищі. *Актуальні проблеми психології в закладах освіти*. 2022. Т. 4. С. 206–211.

53. Омельченко М. С., Кузнецова Т. Г. Формування міжособистісних стосунків учнів з порушенням інтелекту. *Pedagogy, psychology and teaching methods: international experience*. 2021. URL: <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-114-5-10>.

54. Павлюк О. Психологічні особливості формування самооцінки особистості у студентському віці. *Гуманітарний вісник державного вищого навчального закладу Переяслав-Хмельницький державний педагогічний університет ім. Г. Сковороди*. 2015. Вип. 37. С. 128–136.

55. Прокопова О., Новак С. Особливості вирішення і врегулювання конфліктів у студентському середовищі під час навчання у закладах вищої освіти. *Інновації в сучасній освіті: методологія, технологія, дидактичні та*

виховні аспекти. 2023. С. 242–249.

56. Ряснянська А. С. Особливості формування самосвідомості інтернет-залежних осіб юнацького віку. *Психологія свідомості: теорія і практика наукових досліджень*. 2024. С. 159–161.

57. Савіцька О. Психологічні особливості тренінгової взаємодії у віртуальному освітньому середовищі. *Actual problems in the system of education: general secondary education institution – pre-university training – higher education institution*. 2024. № 4. С. 413–419.

58. Ситнік С. Акцентуація характеру у структурі детермінант міжособистісних стосунків. *Перспективи та інновації науки*. 2024. № 4(38). URL: [https://doi.org/10.52058/2786-4952-2024-4\(38\)-1037-1051](https://doi.org/10.52058/2786-4952-2024-4(38)-1037-1051).

59. Старинська О. Особливості становлення соціального інтелекту особистості пізнього юнацького віку. *Науковий часопис НПУ імені М.П. Драгоманова*. Серія 12. Психологічні науки. 2019. Т. 12, № 8. С. 86–97.

60. Стеценко А., Невзгляд Л. Вплив дитячої травми на «Образ Я» особистості раннього юнацького віку. *Перспективи та інновації науки*. 2024. № 11(45). URL: [https://doi.org/10.52058/2786-4952-2024-11\(45\)-1630-1642](https://doi.org/10.52058/2786-4952-2024-11(45)-1630-1642).

61. Стукал О. В. Детермінуючі фактори формування толерантності у студентському середовищі. *Вісник Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна*. Серія: Соціологічні дослідження сучасного суспільства: методологія, теорія, методи. 2017. Вип. 39. С. 311–315.

62. Сулік О. А. Сором'язливість у міжособистісних відношеннях як результат геймеризму. *Актуальні проблеми психології в закладах освіти*. 2022. С. 251–254.

63. Тафінцева С. Форми організації навчання студентів під час вивчення освітнього компоненту «гендерна психологія». *Наукові праці міжрегіональної академії управління персоналом. психологія*. 2022. № 3 (52). С. 155–161.

64. Теслик Н. М., Солдатенко А. В. Експериментальне дослідження схильності до ризику та самооцінки осіб юнацького віку. *Вісник*

Національного університету оборони України. 2021. Т. 57, № 4. С. 111–118.

65. Томчук М., Яцюк М., Педорченко М. Психологічні особливості менталізації особистості юнацького віку. *Науковий вісник Вінницької академії безперервної освіти*. Серія «Педагогіка. Психологія». 2024. № 6. С. 75–81.

66. Харцій О., Трач О. Дослідження міжособистісних стосунків в студентському колективі. *Перспективи та інновації науки*. 2023. № 15(33). URL: [https://doi.org/10.52058/2786-4952-2023-15\(33\)-893-903](https://doi.org/10.52058/2786-4952-2023-15(33)-893-903).

67. Цукур О.М. Особливості комунікативно-технологічного врегулювання соціальних конфліктів у професійному середовищі. *Scientific studios on social and political psychology*. 2018. № 42(45). URL: [https://doi.org/10.33120/ssj.vi42\(45\).195](https://doi.org/10.33120/ssj.vi42(45).195).

68. Чухрій І. В. Психологічні особливості емоційних переживань осіб юнацького віку. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. Серія: психологія. 2023. № 6. С. 54–58.

69. Шевченко Н. Ф., Пріт О. С. Особливості взаємозв'язку соціальних страхів та мотивації досягнення у студентському віці. *Journal of modern psychology*. 2024. № 4. С. 93–100.

70. Щербатюк В., Бочаріна Н. Соціально-психологічні чинники переживання самотності особистістю юнацького віку. *Перспективи та інновації науки*. 2024. № 10(44). URL: [https://doi.org/10.52058/2786-4952-2024-10\(44\)-1121-1132](https://doi.org/10.52058/2786-4952-2024-10(44)-1121-1132).

71. Яновська Т. Психологічні основи профілактики практичним психологом конфліктів у підлітковому середовищі. *Молодий вчений*. 2021. № 7 (95). С. 45–48.